

the article. The methods used for developing leadership potential in gifted students in the studied countries are identified. The characteristic of the leadership development programs for gifted students in the USA, Canada and Great Britain is given.

It is stressed that number of leadership development programmes for gifted children of different duration are implemented in the USA, Canada and Great Britain secondary schools. Also there are a great number of seminars or mini-courses, educational centers, special elective courses on leadership, thematic sections on leadership in sphere of social, natural sciences, mathematics or language arts in these countries, which are aimed at gaining knowledge and skills on leadership in the relevant field.

Mentoring of gifted students by community members in order to develop their leadership qualities are presented in the USA, Canada and Great Britain. They commonly occupy leadership positions.

Keywords: leadership qualities, leadership potential, gifted students, leadership development program for gifted students.

УДК 371. 033/. 373. 6: 63(045) 37.037.013.374(045)

Могілевська В. М.*

ДИТИНОЦЕНТРИЗМ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ЗМІЦНЕННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

Аналізуючи історичний шлях розвитку позашкільної освіти та її сьогодення, автор проводить думку, що дитиноцентризм є парадигмальною основою позашкільної педагогіки априорі, а ідея людиноцентризму є стрижнем й основою сучасної освіти і педагогіки України. Саме дитиноцентричність позашкільної педагогіки є вагомим фактором виховання духовно повноцінної, творчої особистості. Тому в умовах нинішніх суспільних і соціальних змін саме позашкільні навчальні заклади є ефективними провідниками загальнолюдських цінностей, що має враховувати держава при вирішенні проблем щодо зміцнення духовно-моральних цінностей особистості дитини.

Ключові слова: людиноцентризм, дитиноцентризм, позашкільна освіта, позашкільна педагогіка, духовно-моральні цінності.

Питаннями і проблемами філософського спрямування освіти стурбовані держави в усьому світі. У жодній країні сьогодні не задоволені своїми освітніми парадигмами, їх цілями і цінностями. Всюди відбувається модернізація освітньої системи та її формування з урахуванням сучасних проблем суспільного життя, насамперед викликаних процесами глобалізації. Педагогічна і філософська спільноти дедалі більше переймаються пошуком нового сенсу педагогічної діяльності, яка ґрунтується на найсучасніших основах. У таких умовах держава Україна вбачає за необхідне ставити перед освітою завдання, спрямовані на зміцнення духовно-моральних цінностей особистості дитини.

За оцінкою Н. Поліщук, «Духовність, нравственность – это тот уровень развития личности и общества, который является консолидирующим началом, способным объединить людей; это сила, призванная стимулировать национальное возрождение, обеспечить мир и согласие в обществе» [8, с. 12]. Таку ж думку наводить і В. Кремень: «Наш час, в якому людина багато в чому вже цілком вільна від пригноблюючих її соціальних, економічних і інших сил, має свої особливості. Потреба в її духовному «поліпшенні» в історичну епоху, що настає, викликана об'єктивною необхідністю виживання людства. Тому зараз так потрібно збереження і повернення духовності в усіх її формах» [7, с. 100]. Однак Т. Сущенко вважає, що жодна з наявних підструктур системи безперервної освіти у своєму старому непорушному вигляді з цими завданнями впоратися не в змозі. І перешкодою на цьому шляху є чинний функціональний підхід до дитини. Шкільне навчання, на думку науковця, не єдиний шлях формування цілісної особистості, на що свого часу нарікав і К. Ушинський. Він

© Могілевська В. М.

вважав, що не можна перебільшувати вплив школи на розвиток дитини. Школа не має права втручатися в чужу для неї сферу та заважати своїми уроками впливу інших великих вихователів людини – природи і життя.

Існують інші важливі фактори, які відіграють значну роль у примноженні творчого потенціалу молоді в підготовці її до практичних соціальних дій і планетарного мислення. У розв'язанні цих проблем провідне місце належить саме позашкільним закладам, які покликані оперативно реагувати на швидкі зміни в соціально-економічному житті соціуму, надавати дітям можливість виходити за межі звичайного в житті, культурі, природі, науці, економіці з тим, щоб у майбутньому максимально реалізувати свій творчий потенціал у тій галузі, яка їм природно відповідає. Сучасне глибоке осмислення багатого педагогічного досвіду організації творчої діяльності дітей України в умовах позашкілья на принципах добровільної участі допомагає підвищити ефективність не тільки позашкільного виховання, а й збагатити шкільний педагогічний процес. Духовна єдність школи й позашкільних навчальних закладів може дійсно стати вирішальним фактором духовного розвитку й саморозвитку дітей, загалом молодого покоління українського народу.

За останні роки в педагогічній науці значно посилилась увага до дослідження проблем позашкільної освіти. Сучасні дослідження проблематики позашкілья дозволили систематизувати результати наукових досягнень і педагогічної практики стосовно історії становлення й розвитку позашкільної освіти в Україні.

Найбільш вагомий внесок у розробку теоретичної бази позашкільної та позакласної виховної роботи зробили наукові праці Л. Балясної, О. Биковської, І. Вінниченко, Л. Вовк, О. Киричука, Б. Кобзаря, М. Ковалю, Е. Костяшкіна, Н. Ничкало, К. Сокольнікова, Ю. Столярова, В. Сухомлинського, О. Сухомлинської, Т. Сущенко, Н. Харінко, В. Якубовського, в яких розвиток позашкільної освіти розглядався як продовження позакласної виховної роботи з наступним становленням її як самостійної ланки в структурі освіти.

У розробку питань теорії позашкільного педагогічного процесу зробили свій внесок українські дослідники А. Алексюк, О. Біляєв, С. Гончаренко, М. Грищенко, К. Демкатний, О. Кондратюк, Г. Костюк, О. Мазуркевич, В. Онищук, В. Паламарчук, О. Савченко, М. Ярмаченко. Окремим питанням організації навчально-виховного процесу присвячено наукові праці Т. Биковського, В. Вербицького, Т. Сущенко, Т. Цвірової.

Стан і перспективи розвитку позашкільної освіти розглядали у своїх працях Т. Атаманюк, І. Бех, О. Биковська, О. Бутенко, В. Вербицький, Л. Вознюк, Н. Калашник, Л. Ковбасенко, О. Литовченко, Г. Пустовіт, Л. Тихенко та ін.

Як свідчить аналіз наукових і методичних джерел, наявність широкого спектру досліджень різних аспектів галузі не дає відповіді на питання, що тлумачать можливість позашкільної освіти у вирішенні проблем зміцнення духовно-моральних цінностей особистості дитини в умовах суспільних змін.

Мета статті: схарактеризувати дитиноцентризм позашкільної педагогіки як важливий фактор зміцнення духовно-моральних цінностей особистості.

Організатори позашкільної освіти та виховання ще на початку століття ставили за мету створення сприятливих умов для розвитку як індивідуальних якостей особистості дитини, так і формування в неї відповідальності, солідарності, товаришування. Вирішенню цього завдання сприяла різноманітність позашкільного життя. Виникнувши як самостійна діяльність, позашкільна робота набула педагогічного статусу завдяки розмаїттю видів, форм демократичної організації дітей та молоді, які спиралися на прогресивні традиції народної педагогіки, становлячи собою частину соціокультурного середовища, позашкільні заклади своєю діяльністю завжди реалізовували принцип зв'язку освіти з життям, активно відгукуючись на всі зміни як у потребах власне дитини, так і суспільства в цілому. Для розуміння ролі і місця позашкільної освіти цей висновок має надважливе значення.

Ще 1923 року професор Є. Мединський у своїй «Енциклопедії позашкільної освіти» засвідчив важливу роль галузі як одного з елементів освітньої системи та визначив мету і зміст позашкільної освіти як безперервного процесу, що супроводжує розвиток і формування особистості протягом усього життя людини [3]. І це – другий важливий аспект у нашому дослідженні.

Перша половина ХХ століття стала періодом, коли остаточно сформувалася система позашкільної виховної роботи (позашкільної освіти), що надало можливість стимулювати й розвивати здібності та інтереси дітей в сфері мистецтва, живопису, техніки, туризму, фізкультури і спорту, а також визначилися типи позашкільних навчальних закладів – спеціалізовані та комплексні. На цей час зміст і форми роботи позашкільного навчального закладу вже були сталими. На думку дослідників, позашкільний навчальний заклад становив собою своєрідну спільноту дітей та дорослих, яка характеризується автономністю існування, різноманітністю і свободою вибору діяльності, формальними й неформальними відносинами між дітьми і дорослими, можливістю дитини не залежати від стереотипу думки, яка притаманна оточуючим, можливістю виступати в новій соціальній ролі.

Пострадянська система освіти залишила для нас принципи позашкільного виховання, які складають фундамент і першооснову сучасної позашкільної освіти. Для висвітлення нашої теми важливі насамперед такі принципи:

- масовість і загальнодоступність занять на основі добровільного об'єднання дітей за інтересами;
- розвиток ініціативи і самодіяльності дітей та молоді;
- громадянсько-корисна спрямованість діяльності творчих об'єднань.

Саме в період найвищого розвитку позашкільних навчальних закладів, який припадає на кінець 80-х – початок 90-х років, визначилися головні напрямки у змісті їх діяльності та склалася унікальна система роботи з дітьми, що не мала аналогів у світі та включала чітко визначені завдання, зміст і форми виховної роботи. Позашкільні навчальні заклади стали одним з основних виховних інститутів. Значно зросла їх роль як координаторів усієї виховної роботи в соціумі.

Як відзначила О. Биковська, позашкільна освіта еволюціонує як динамічна система в єдності всіх її компонентів, які визначаються соціально-економічними факторами та ієрархією ціннісних орієнтацій розвитку суспільства [2]. При цьому, що має особливе значення, не втрачається взаємозв'язок системи позашкільної освіти із соціальним середовищем. Більше того, як констатує дослідниця, він має відкритий характер і виявляється у змінах як середовища, так і системи в цілому [там само]. Цей невеликий екскурс з історії позашкільної освіти дає підставу для двох принципових висновків:

Позашкільна освіта, як абсолютно самостійна ланка, саме за свій значний внесок у процеси виховання (розвитку) людини в соціумі включена до безперервної системи освіти.

Як було зазначено, позашкільна освіта – унікальна ланка роботи з дітьми, що не має аналогів у світі. Унікальність виявляється в тому, що метою діяльності галузі є націленість саме на суб'єкт і насамперед врахування його інтересів, нахилів, запитів і мотивів. Тобто відштовхуємося від дитини, соціально-психологічний портрет якої стає орієнтиром у вибудовуванні індивідуальної траєкторії розвитку, де формуванню духовно-моральних цінностей надається першочергове особливе значення. Наразі саме це передбачає парадигма дитиноцентризму як орієнтир, який має бути утверджений не тільки в освіті, а й під час відпочинку, максимально наблизивши відпочинок, оздоровлення дитини до конкретних здібностей і до конкретних потреб конкретної дитини. Безумовно, таке наближення навчання й виховання до сутності дитини, її здібностей і особливостей без урахування потенціалу позашкільних закладів тільки знизить ефективність процесів модернізації освітньої галузі в цілому в той час, коли саме це має наповнювати всю справу модернізації освіти.

Позашкільна робота, як суспільно-виховна діяльність у сфері вільного часу, реалізується в найрізноманітніших формах і видах, які органічно включені в єдиний

процес розвитку особистості, що має велике значення в контексті нашого теоретизування. Позашкільну діяльність можна розглядати і як спосіб цілеспрямованого впливу на дитину-підлітка. Це особливим чином організована педагогічна діяльність, що відрізняється специфікою впливу порівняно з іншими засобами виховання. Її головними перевагами є добровільність участі дітей у позашкільних заняттях, диференціація їх за інтересами й нахилами, індивідуальний підхід тощо. Саме ця специфічність дає підстави для визначення позашкільної педагогіки як дитиноцентричної.

Як констатує Т. Сущенко, позашкільна педагогіка – особлива галузь педагогіки, предметом якої є розвиток і виховання духовно повноцінної, творчої особистості з урахуванням її особливих потреб і природних даних, особливостей сфери вільного часу й дозвілля. У центр уваги вона ставить не предмет навчання, не зміст і навіть не метод навчання, а лише особистість дитини, її запити й інтереси. Цим вона відрізняється за своєю сутністю від педагогіки школи [10]. І це також вагомий аргумент на користь її дитиноцентричності. Саме дитиноцентричність позашкільної педагогіки є умовою для виховання духовно повноцінної, творчої особистості. Позашкільна педагогіка, спираючись на дитиноцентризм, зосереджує в собі той потенціал методик виховної роботи, що створюють спеціальні відношення, атмосферу, середовище, в якому особистість сама активно прагне до максимальної самореалізації своїх сил і здібностей в інтересах суспільства, яке у свою чергу зацікавлено в розвитку юних громадян. Прагнення до самореалізації своїх творчих здібностей в інтересах суспільства і є показником сформованості духовно-моральних позицій дитини-підлітка. А це означає, що позашкільні навчальні заклади сьогодні здатні вирішувати завдання щодо зміцнення духовно-моральних цінностей особистості аж ніяк не менш ефективно, ніж загальноосвітні школи.

Слід зазначити, що протягом останніх двадцяти років проблемні аспекти життєдіяльності позашкільних навчальних закладів особливо загострювалися. І сьогодні вони потребують вкрай термінового вирішення, долучення до цього процесу всіх державних і соціальних інституцій. Але передусім потребують глибокого переосмислення можливості позашкільного педагогічного процесу сприяти зміцненню духовно-моральних цінностей особистості дитини, що вкрай важливо для держави в умовах нинішніх суспільних змін. У нових соціально-економічних умовах відбувається пошук шляхів і засобів розвитку системи позашкільної освіти, унаслідок чого її якість лише підвищується. «Родючою землею» таких можливостей у галузі є ставлення до дитини як до найвищої цінності, її інтересів чи запитів, про що наголошують представники філософії людиноцентризму в освіті. Сьогодні цей напрямок уже знайшов своє реальне втілення в «Педагогічній конституції Європи» – стратегічному документі, який визначив духовну платформу формування нового вчителя для об'єднаної Європи XXI століття.

Як відомо, завдання освіти – підготувати людину до життя в інноваційному за типом розвитку суспільстві, що закономірно стверджується в сучасному світі. Для цього освіта й система виховання мають переорієнтуватися на формування в дитини інноваційного типу культури, інноваційного типу мислення і готовності до інноваційного типу дій.

Важливо підготувати дитину до життя саме в глобалізованому просторі, де на неї чекає безліч динамічних і часто суперечливих комунікативних впливів. Це вимагає особливої уваги до її особистісного розвитку, формування самодостатності дитини, здатності ефективно й свідомо співпрацювати в глобальному життєвому просторі. Тобто сутність змін, що мають відбутися в освіті, мусять якомога більше наблизити навчання і виховання кожної дитини до її сутності, конкретних здібностей, майбутньої життєвої траєкторії людини. Саме це явище В. Кремень називає дитиноцентризмом в освіті.

За висловом В. Пивовар, «в XXI столітті цивілізаційне суспільство можливе на базі проникнення науки і освіти у всі шпарини нашого життя. В цьому важливому процесі

особливе значення належить освітнім закладам, які повинні стати, з одного боку, центрами інтелектуальної культури, носіями інформаційної революції, провідниками загальнолюдських цінностей, з іншого – бути громадянськими інституціями протидії негативним явищам сучасного світу, які загрожують існуванню людської цивілізації, життєзабезпеченню сучасного суспільства. В сучасних умовах необхідно здійснювати окремий філософський аналіз усіх галузей знання, потрібно кардинальне переосмислення завдань освіти» [9, с. 168]. І саме в цьому контексті позашкільні освітні заклади за умови модернізації в період нинішніх соціальних змін здатні стати такими освітніми центрами, а не лише центрами корисного дозвілля, хоча і така їх функція залишається не менш важливою.

Т. Сущенко визначила поняття «позашкільна педагогіка» як неологізм, яким останнім часом активно оперують філософи, педагоги, соціальні психологи, культурологи, журналісти і багато інших спеціалістів, хто так чи інакше пов'язаний з проблемами виховання дітей та молоді [10]. Сьогодні корінні зміни в економіці, політиці, моралі нашого суспільства вимагають нових підходів до організації повноцінного позашкільного життя дітей. Головне те, що в позашкільному педагогічному процесі закладено реальний механізм самоствердження особистості дитини в соціумі і в самій собі, де особистісна енергія дитини використовується виключно в позитивно-творчих силах [4; 5].

Як зауважує В. Кремень, «для педагогічно-освітнього процесу вкрай важливо сформулювати конкретні рецепти людської поведінки, що підвищить цінність людини й освітньо-педагогічного процесу загалом» [6, с. 147-148]. Спрямованість освітнього процесу в позашкільному закладі на збагачення і творчу діяльність особистості розкриває її здібності до самореалізації та створення умов для саморозкриття дитини, виявлення їх можливостей до творчості. Тільки за такого підходу можна сподіватися, що суб'єкт навчального процесу прагнучиме стати особистістю через самоствердження завдяки власному самовизначенню. Позашкільна педагогіка і є саме таким педагогічно-освітнім процесом. Безперечно, освіта має формувати в дитини сучасну систему цінностей, орієнтація на які дасть можливість людині максимально самореалізуватися, зміцнюючи при цьому гуманістичні засади самого суспільства. Розуміння і конкретне трактування навіть таких усталених і основоположних категорій, як добро і зло та багато інших, вимагає коригування порівняно з реаліями минулого століття в нашій країні.

Слід акцентувати увагу на значущості цінностей, увага до яких є недостатньою, зокрема внаслідок неправильного розуміння їх значення для сучасного людства. Як зазначав В. Кремень, йдеться, наприклад, про формування патріотизму, почуття національної єдності, які не тільки не заперечуються процесами глобалізації, а навпаки, з багатьох причин їх значущість зростає, бо глобалізація, крім іншого, означає загострення, розширення і поглиблення конкуренції між державами-націями. І національне згуртування є позитивним чинником для досягнення успіху держави.

Дитиноцентризм був практичним орієнтиром позашкільної освіти протягом всього періоду її існування. Тож до двох принципових висновків щодо можливостей позашкільної освіти сприяти вирішенню надважливих завдань, поставлених державою перед інститутом освіти, слід додати ще один: дитиноцентризм як парадигмальна основа позашкільної освіти і виховання.

Сьогодні під час обговорення нової редакції Закону України «Про освіту» знову виникають дискусії стосовно концептуальних засад позашкільної освіти з метою визначення місця останньої в структурі освітньої системи держави. І вкотре провідний вітчизняний фахівець О. Биковська стверджує, що позашкільна освіта спільно з дошкільною, загальною середньою, професійною, вищою формує цілісний освітній простір. А це означає, що вона також має свої вагомні переваги бути часткою цієї системи. Головною перевагою є саме її дитиноцентричність.

Проблема на сьогодні полягає в розриві між законодавством і сучасною практикою позашкільного освітнього простору. У практичній площині напрацьовано багато моделей щодо зміцнення морально-духовних цінностей особистості дитини

засобами позашкільної освіти, але вони недостатньо досліджені науковцями. Слід констатувати факт відсутності наукових розробок стосовно ефективності нових моделей виховання в позашкільному освітньому середовищі. Як зазначила О. Биковська, «в позашкільній освіті має місце явна суперечність між:

- законодавчо визначеним статусом позашкільної освіти і відсутністю цілісних досліджень щодо теоретико-методичних основ позашкільної освіти;
- соціальним замовленням на позашкільну освіту і недостатнім розробленням нових науково обґрунтованих підходів до її організації та здійснення;
- орієнтацією сучасної педагогічної науки і практики на впровадження нових підходів і недостатньою модернізацією змісту, організаційних форм і методів позашкільної освіти, діяльності позашкільних навчальних закладів;
- потребою врахування особливостей становлення і розвитку позашкільної освіти в Україні, зарубіжного досвіду і недослідженістю означеної проблеми у досвіді інших країн» [1, с. 4-5].

Таким чином, у час радикальних змін, оновлення моралі та збагачення духовної культури саме позашкільні навчальні заклади мають достатній потенціал для зміцнення духовно-моральних цінностей особистості, розвитку нових технологій виховання людини, здатної по-новому вирішувати складні проблеми виживання цивілізації. Таким потенціалом є дитиноцентризм як парадигмальна основа позашкільної педагогіки, як «дорожня карта» на шляху виховання духовності й моралі, розвитку творчої обдарованості та індивідуальності, долучення до загальнолюдської культури.

Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані в напрямку розроблення нових моделей виховання учнівської молоді в умовах позашкільних навчальних закладів.

Література:

1. Биковська О. В. Теоретико-методологічні основи позашкільної освіти в Україні : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / О. В. Биковська. – К., 2008. – 44 с.
2. Биковська О. В. Місце позашкільної освіти в системі безперервної освіти / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – К. ; Запоріжжя, 2002. – Вип. 23. – С. 131-133.
3. Биковська О. В. Теоретичні засади позашкільної освіти в педагогічній спадщині Є. М. Мединського та С. Т. Шацького / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 40. – С. 41-50.
4. Квас О. В. Педагогіка дитини як HUMANUM [Електронний ресурс] / Олена Квас. – Режим доступу : http://library.udpu.org.ua/library_files/istoruk_ped_almanax/2012/2012_1_2.pdf.
5. Вища освіта та Європейський освітній простір : навч. посіб / упорядкув. В. В. Крижко. – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2015. – 448 с.
6. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – 2-е вид. – К. : Знання України, 2011. – 520 с.
7. Кремень В. Г. Освіта в контексті сучасних соціокультурних змін / В. Г. Кремень // Філософія освіти. – 2008. – № 1/2. – С. 15-21.
8. Полищук Н. В. Духовные проблемы общества в эпоху современного высокотехнологического прогресса и перспективы их решения / Н. В. Полищук // Грани. – 2014. – № 11 (115). – С. 11-16.
9. Пивовар В. Я. Філософія освіти ХХІ століття / В. Я. Пивовар // Ціннісні орієнтири та світоглядні позиції людини у контексті сьогодення : VIII Шинкаруківські читання : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (18 червня 2013 р.). – К. : Знання України, 2013. – С. 167-169.
10. Сущенко Т. И. Основы внешкольной педагогики : [пособие для классных руководителей, педагогов внешкольных учреждений] / Т. И. Сущенко – Мн. : Бел. Навука, 2000. – 221 с.

Могилевская В. М.

**ДЕТОЦЕНТРИЗМ ВНЕШКОЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР
УКРЕПЛЕНИЯ ДУХОВНО-НРАВСТВЕННЫХ ЦЕННОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ**

Анализируя исторический путь развития внешкольного образования и его настоящее, автор проводит мысль, что детоцентризм является парадигмальной основой внешкольной педагогики априори, а идея человекоцентризма является стержнем и основой современного образования и педагогики в Украине. Именно детоцентричность внешкольной педагогики выступает важным фактором воспитания духовно полноценной, творческой личности. Поэтому в условиях нынешних общественных и социальных изменений именно внешкольные учебные заведения являются эффективными проводниками общечеловеческих ценностей, что должно учитывать государство при решении задач укрепления духовно-нравственных ценностей личности ребенка.

Ключевые слова: человекоцентризм, детоцентризм, внешкольное образование, внешкольная педагогика, духовно-нравственные ценности.

Mogilevskaia V. M.

**CHILD-CENTERED APPROACH IN OUT-OF-SCHOOL PEDAGOGY AS AN IMPORTANT FACTOR
OF STRENGTHENING THE SPIRITUAL AND MORAL VALUES OF THE PERSON**

The article deals with the analyses of the historical development of non-formal education, its contemporary trends and uniqueness. It is revealed the importance of child-centered approach. The researcher proves that the out-of-school pedagogical education leads to substantial socialization of children.

The author emphasizes that the idea of person-centered approach is the core and background of modern Ukrainian education and pedagogy. The child-centered approach is a personal-oriented model of child's education. The main objective of such approach is to strengthen child's values, interests and natural inclinations, as the basis of vital competences formation. Thus, it is proves that the child-centered approach should be represented as the main aspect of out-of-school pedagogy, education and an important factor of spiritual, creative person formation.

The child-centered approach is the basis of out-of-school pedagogy, containing valuable educational methods, for perfecting personal self-realization.

Therefore, out-of-school educational institutions, in times of radical social changes, have sufficient capacity to strengthen spiritual and moral values of individuals, to develop new educational technologies and resolve new challenges of civilization survival.

Thus, out-of-school pedagogy, based on child-centered approach, is the environment for rising and forming the future of the country's citizens.

Consequently, the author underline that the government should reinforce the spiritual and moral values of the child with the help of out-of-school educational institutions.

Keywords: person-centered approach, child-centered approach, out-of-school education, out-of-school pedagogy, spiritual and moral values.

Рецензент: Моїсєєв С.О.

УДК 371.4:844

Оранюк Б. Ю.*

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ
У МЕРЕЖЕВОМУ СПІЛКУВАННІ**

У статті розглядаються педагогічні умови формування інформаційної культури учнів до безпечної діяльності в мережевому спілкуванні. Установлено умови розвитку інформаційної безпеки учнів в мережевому спілкуванні, які визначають комплекс педагогічних умов формування досліджуваного феномену. Показано, що реалізація педагогічних умов має

© Оранюк Б. Ю.